

**Centrum pro výzkum veřejného mínění
Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.**
Jilská 1, Praha 1
Tel.: 286 840 129
E-mail: nadezda.cadova@soc.cas.cz

Morálka politiků očima veřejnosti - březen 2015

Technické parametry

Výzkum:	<i>Naše společnost, v15-03</i>
Realizátor:	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
Projekt:	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
Termín terénního šetření:	<i>2. – 9. března 2015</i>
Výběr respondentů:	<i>Kvótní výběr</i>
Kvóty:	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
Zdroj dat pro kvótní výběr:	<i>Český statistický úřad</i>
Reprezentativita:	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Počet dotázaných:	<i>1045</i>
Počet tazatelů:	<i>242</i>
Metoda sběru dat:	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem – kombinace dotazování PAPI a CAPI</i>
Výzkumný nástroj:	<i>Standardizovaný dotazník</i>
Otázky:	<i>PD.7, PD.8, PS.4</i>
Zveřejněno dne:	<i>2. dubna 2015</i>
Zpracovala:	<i>Naděžda Čadová</i>

V březnovém šetření Centrum pro výzkum veřejného mínění SOÚ AV ČR zjišťovalo názory občanů na to, jak přísně by měla být posuzována morálka politiků¹ a podle jakých kritérií by mělo být posuzováno jejich jednání². Podrobněji byly rovněž zjišťovány postoje českých občanů ke sporům, problémům a aférám, které se objevují v našem politickém a veřejném životě. V tomto případě byl respondentům předložen seznam výroků, s nimiž dotázaní vyjadřovali souhlas, respektive nesouhlas³.

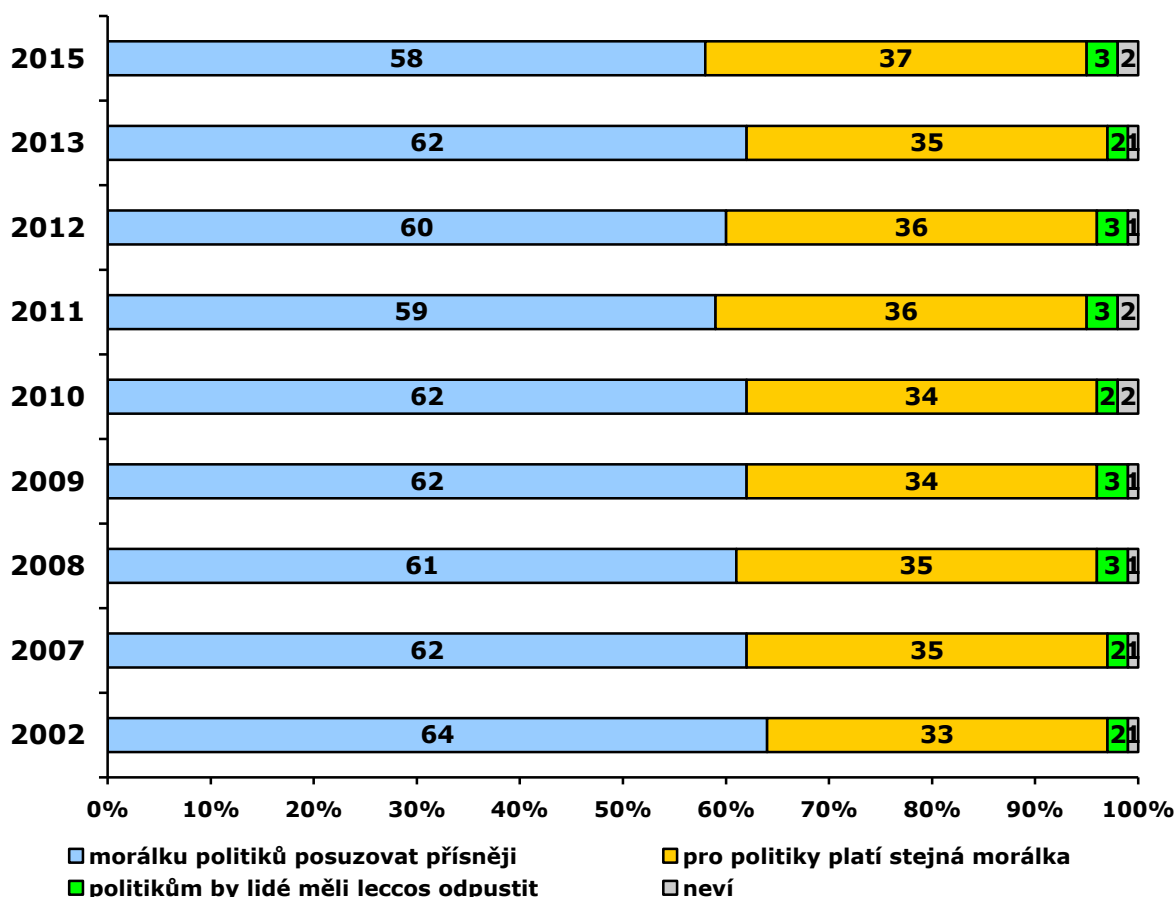
Podle přesvědčivé většiny dotázaných má být morálka politiků posuzována přísněji než u ostatních, protože v politice mají být jen ti nejlepší. S tímto výrokem souhlasilo šest z deseti dotázaných (58 %). Více než třetina respondentů (37 %) se domnívala, že pro politiky platí stejná morálka jako pro všechny ostatní. Pouze 3 % oslovených občanů odpověděla, že politici se často dostávají do obtížných situací a lidé by jim měli leccos odpustit. Názorný přehled výsledků v časovém srovnání přináší graf 1.

¹ Znění otázky: „Přečtu Vám rozhovor tří lidí o tom, jaká by měla být morálka našich politiků. Který z těchto názorů je Vám nejbližší? První říká: Morálka politiků má být posuzována přísněji než u ostatních, protože v politice mají být jen ti nejlepší. Druhý říká: Pro politiky platí stejná morálka jako pro všechny ostatní. Třetí říká: Politici se často dostávají do obtížných situací a lidé by jim měli leccos odpustit.“

² Znění otázky: „Domníváte se, že politici by měli být hodnoceni pouze podle toho, jak jednájí ve své profesi, nebo i podle jejich soukromého života?“

³ Otázka: „V našem politickém a veřejném životě se objevují různé spory, problémy a aféry. Souhlasíte s tím, že...(viz tabulku 1 a 2)?“

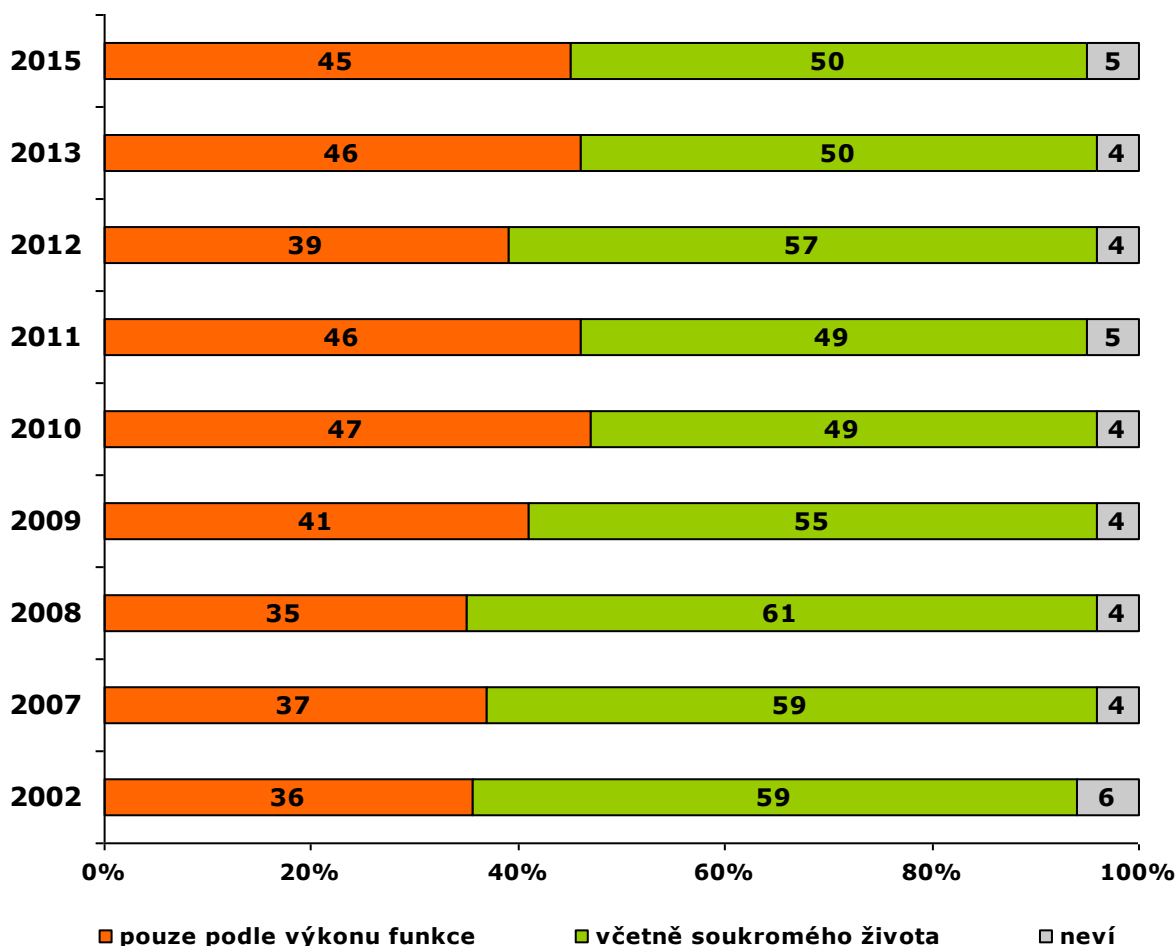
Graf 1: Jak by měla být posuzována morálka politiků?

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., *Naše společnost 2.* – 9. března 2015, 1045 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

V názorech veřejnosti na posuzování morálky politiků dochází v čase jen k drobným výkyvům. V porovnání s výzkumem realizovaným v roce 2013 došlo k mírnému poklesu (o 4 procentní body) podílu těch, podle kterých by měla být morálka politiků posuzována přísněji. Podíl zastánců názoru, že pro politiky platí stejná morálka jako pro všechny ostatní, se v čase téměř nemění.

Názory, že morálka politiků by měla být posuzována přísněji, se častěji objevil u důchodců, respondentů starších 60 let a dotázaných, kteří se na škále politické orientace sami zařazují jednoznačně nalevo.

Četnosti odpovědí na otázku, zda by mělo být jednání politiků hodnoceno pouze podle výkonu veřejné funkce nebo zda by mělo zahrnovat i soukromý život přináší graf 2 (také v časovém porovnání).

Graf 2: Podle jakých kritérií by mělo být posuzováno jednání politiků?

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 2. – 9. března 2015, 1045 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Polovina dotázaných (50 %) se přiklonila k názoru, že by hodnocení politiků mělo zahrnovat i jejich soukromý život, o 5 procentních bodů méně respondentů (45 %) se naopak domnívalo, že posuzování morálky politiků má vycházet pouze z jejich jednání v politice. Aktuální rozložení názorů je srovnatelné s výzkumem realizovaným v roce 2013, 2011 i 2010. Názorový posun, ke kterému došlo v roce 2012 (přísnější posuzování jednání politiků, což odpovídalo výsledným zjištěním z let 2002, 2007-2009), se nepotvrdil.

Názory, že politik by měl být hodnocen pouze podle výkonu funkce, vyslovovali častěji respondenti, kteří se sami přiklonili jednoznačně na pravou stranu politického spektra, pracovníci ve vedoucích funkcích a lidé, kteří považují životní úroveň vlastní domácnosti za dobrou. Souhlas s výrokem, že by při posuzování jednání politika má být brán v úvahu také jeho soukromý život, častěji vyslovili dotázaní starší 60 let, důchodci, voliči KSČM a respondenti, kteří se sami na škále politické orientace řadí jednoznačně nalevo.

Jak ukazuje tabulka 1, zhruba čtyři pětiny českých občanů (81 %) si myslí, že spory, problémy a aféry patří k životu a vyskytují se i v jiných demokraciích. Drtivá většina veřejnosti (90 %) ale zároveň věří, že o problémech, sporech a aférách je třeba informovat, protože politici potřebují kontrolu veřejnosti. Současně jen o málo menší podíl dotázaných (85 %) souhlasil s tím, že spousta vážných problémů a afér se zatajuje.

Osm z deseti oslovených si myslí, že ve sporech, aférách a problémech, které se objevují v našem politickém a veřejném životě, je těžké se vyznat (82 %) a současně se obává, že tyto spory a aféry nám dělají ostudu před světem (79 %).

O názorech občanů na politickou kulturu v naší zemi vypovídá jistě i to, že si téměř dvě třetiny (62 %) Čechů myslí, že ve sporech a aférách, které se ve veřejném životě objevují, jde hlavně o vyřizování osobních účtů, a jen dvě pětiny lidí (39 %) se domnívají, že jde hlavně o vyřešení věcných sporů. Podle více než dvou třetin občanů (69 %) navíc nemají tyto spory a aféry žádný účinek, ničeho se nedosáhne a vše zůstane při starém. Podobný podíl dotázaných (67 %) byl také přesvědčen, že problémy nafukují novináři.

Tabulka 1: Postoje českých občanů ke sporům, problémům a aférám, které se objevují v našem politickém a veřejném životě (v %)

	Rozhodně souhlasí	Spíše souhlasí	Spíše nesouhlasí	Rozhodně nesouhlasí	+/-
je třeba, aby se o nich informovalo, protože politici potřebují kontrolu veřejnosti	50	40	7	1	90/8
spousta vážných problémů a afér se zatajuje	45	40	8	1	85/9
je často těžké se v nich vyznat	37	45	12	2	82/14
patří k životu, vyskytují se i v jiných demokraciích	21	60	13	3	81/16
tyto spory a aféry nám dělají ostudu před světem	39	40	15	2	79/17
nemají žádný účinek, ničeho se nedosáhne a vše zůstane při starém	22	47	22	3	69/25
problémy nafukují novináři	23	44	19	6	67/25
jde při nich hlavně o vyřizování osobních účtů	19	43	23	3	62/26
jde hlavně o vyřešení věcných problémů	8	31	34	13	39/47

Poznámka: Dopočet do 100 % v řádcích tvoří odpovědi „nevím“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 2. – 9. března 2015, 1045 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Z hlediska srovnání s předchozím výzkumem realizovaným v březnu 2013 (viz tabulku 2) došlo k nevýraznější změně v případě výroku, že problémy nafukují novináři, u kterého podíl souhlasících vzrostl o 11 procentních bodů za současného poklesu nesouhlasících o 14 procentních bodů. Aktuálně je tak o nafukování problémů novináři přesvědčeno zdaleka nejvíce lidí od začátku sledování, tj. od roku 2002. Více než před dvěma roky byli respondenti také přesvědčeni o tom, že ve sporech a aférách, které se objevují v našem politickém a veřejném životě, jde hlavně o vyřešení věcných problémů (nárůst podílu souhlasících o 6 procentních bodů a pokles nesouhlasících o 5 procentních bodů), a že problémy, aféry a spory patří k životu a vyskytují se i v jiných demokraciích (nárůst souhlasu o 4 procentních body, pokles nesouhlasu o 5 procentních bodů). V menší míře než v roce 2013 jsou občané naopak přesvědčeni o tom, že ve sporech a aférách jde především o vyřizování osobních účtů (pokles souhlasu o 8 procentních bodů). Tento názor tak v současnosti zastává nejméně lidí od roku 2005 a aktuální výsledek je zároveň srovnatelný se zjištěním z roku 2002. V menší míře než před 2 lety souhlasili dotázaní s tím, že spory a aféry nemají žádný účinek, ničeho se nedosáhne a vše zůstane při starém (pokles souhlasu o 5 procentních bodů) a že je těžké se v nich vyznat (pokles souhlasu o 3 procentní body, což je změna na samotné hranici statistické významnosti,

avšak aktuální výsledek představuje nejnižší podíl souhlasu u této položky ze všech dosavadních měření od roku 2002).

Tabulka 2: Postoje českých občanů ke sporům, problémům a aférám, které se objevují v našem politickém a veřejném životě – časové srovnání (v %)

	2002	2005	2007	2008	2009	2011	2012	2013	2015
	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-
je třeba, aby se o nich informovalo, protože politici potřebují kontrolu veřejnosti	93/5	95/3	93/6	89/10	90/8	89/8	91/6	88/10	90/8
spousta vážných problémů a afér se zatajuje	76/11	87/5	85/8	83/10	89/5	86/9	88/7	88/9	85/9
je často těžké se v nich vyznat	86/9	89/8	87/10	86/10	85/11	86/11	87/10	85/13	82/14
patří k životu, vyskytují se i v jiných demokraciích	82/15	75/21	77/20	75/21	81/17	79/20	73/23	77/21	81/16
tyto spory a aféry nám dělají ostudu před světem	71/25	82/15	79/17	81/16	82/16	77/20	84/14	81/17	79/17
nemají žádný účinek, ničeho se nedosáhne a vše zůstane při starém	62/26	71/21	66/25	71/20	72/20	68/29	73/22	74/19	69/25
problémy nafukují novináři	59/30	53/37	57/35	55/39	56/36	55/38	49/45	56/39	67/25
jde při nich hlavně o vyřizování osobních účtů	62/21	75/15	66/20	72/16	71/16	68/22	71/19	70/22	62/26
jde hlavně o vyřešení věcných problémů	36/43	33/49	29/55	30/56	38/44	35/50	33/54	33/52	39/47

Poznámka: Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „nevím“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.